

ЗА КОЛЕКТИВНАТА МЕМОРИЈА И ИДЕНТИТЕТОТ

Секој поединец, секој колективитет има одредена свест за неговото минато, за постоењето на неговото семејство, род или заедница. Едноставно тоа е грижа со цел да се запамети она, што во тој момент или одреден временски период го сметал за битно за да го зачува и да го пренесе на идните поколенија.

Првите претстави за себе и околината, за сè она што го опкружувало, човекот ги направил изразувајќи ги своите интерни и екстерни чувства преку цртежите онаму каде што живеел - во пештерите. На тој начин тој не само што го обележал својот животен ареал, туку оставил порака за оние кои ќе дојдат по него за тоа каде живеел и што сè го опкружувало. Потоа, со тек на време, внатрешните чувства и потреби и надворешните визуелни перцепции ги изразувал преку раскажувањето на разни митови, легенди и преданијата, во кои, се претставувале хероите и боговите заедно. Тоа е, на некој начин почетокот на формирањето на свест за историското траење.¹ Како и да е, колективната меморија претставува заеднички интерактивен процес каде што луѓето се идентификуваат себе си со настаните, институциите и вредностите.

Оттука, сосема е на место констатацијата дека токму искуствата на оние пред нас се пресудни за формирањето на историскиот колективен идентитет. А колку тој е позбиен, поединствен - посилен е историскиот идентитет и колективната меморија. За разлика од ова, во одредени заедници кои не се толку единствени и збиени, потребна е осмислена, културна, однапред детерминирана стратегија за градење или зацврстување на идентитетот, за да се потпомогне да се пополнат некои празнини во колективната меморија и идентитетот. Во спротивно „народ кој нема практика на автоперцепција, кој нема развиена самосвест за самобитноста, кој нема ни освестен однос кон минатото, тој нема ниту визија за иднината.“² Та не случајно и академикот Блаже Ристовски во една своја колумна во весникот „Дневник“ ќе напише „...Кога се вратив од Љубљана, (1966) имајќи го во предвид словенечкото образование и воспитание, во еден разговор во кабинетот на

¹ Даринка Петреска, Виолета Ачковска, „Осознавање на историјата.“ Универзитет „Св.Кирил и Методиј“ Скопје, 2007, 247.

² Јагнула Куновска, „Разбуди се, народе македонски“, в. „Шпиц“, 30. XII. 2006-2. И. 2007, 11.

тогашниот прв човек Крсте Црвенковски, меѓу другото, му укажав дека националната свест на современиот Македонец е корка, дека нема систематски изградена национална свест, туку има само силно македонско чувство што бурно го демонстрира во одбранбените расправи со претенциозните соседи, набилдани со всковно градена историска 'аргументација'. Многу подоцна Црвенковски го потврди своето согледавање, а денеска тоа го гледа и свстот. Настојувањата на Република Македонија да го идентификува својот ентитет наидуваат на тешкотии".³ Постои една изрека која гласи: колку е долго сеќавањето толку е стара државата. И навистина, што во суштина претставува сеќавањето и колку е тоа битно во градењето на идентитетот? Многумина историографи аргументирано тврдат дека сеќавањата не се ништо друго, туку едноставно конструкции. Како такви, од време на време, како личности, а и како генерација посебно, правиме реконструкција на сеќавањата во текот на животот. Во тој контекст скоро секојпат нешто додаваме, нешто одземаме во зависност од општествените, економските, културните, демографските и други потреби. Но, како и да е, сепак, паметењето не е нужен резултат на сеќавањата, како што ни историјата не е едноставен збир од приказни. Паметењето и заборувањето се непосредно поврзани. Паметењето е ограничено на ист начин, како и заборувањето, едноставно и двата мисловни сегмента се резултат на намерен или ненамерен избор. Спротивно на паметењето, историјата секогаш, исклучиво претставува реконструкција. Меѓутоа, без паметење, историјата не е обновлива. Основна и најпозната форма на паметење е индивидуалното паметење кое е субјективно и се потпира исклучиво врз личното искуство. И, секако, втората форма, колективно паметење. Колективните сеќавања, како што ќе забележи Хорст Милер, „ги обземаат општествените групи, генерациите и нациите и градат идентитет. Може да станува збор за сеќавања, поврзани со реалноста, но, исто така и со митови..."⁴ Секојпат едно треба да се има во вид, а тоа е дека цивилизација без историја е теоретски незамислива и практично невозможна. Минатото никогаш целосно не умира. Тоа опстојува во најразлични форми и испраќа пораки. Дури и најрадикалниот реформатор или револуционер, се соочува со она што постои, и она што било пред тоа. Тоа е историски условено и по правило се користи како база за понатамошно градење на некоја инфраструктура, било тоа национална, културна или сл. Ние не можеме да се сокриеме и да ѝ

³ Блаже Ристовски, „Ние и светот“ (за историјата и самопознавањето). в. „Дневник“, 12.VII 2002, . 22.

⁴ Хорст Милер, „Само во помнењето се образува реалноста“. в. „Време“, бр. 1496, 16. X 2008.

избегаме на историјата. Иако банален, овој заклучок е сосема точен. Според тоа, прашањето што се поставува, не е дали одредено општество сака да се соочи со својата историја, туку како тоа го прави. Марсел Пруст со апсолутна точност напишал дека само во помнењето се образува реалноста: „...Народ кој нема самопочит, кој не ги негува систематски институциите од национален интерес, кој ги менува своите национални симболи за ефемерни потреби, кој прави отстапки по однос на инхерентните права, гарантирани со меѓународни конвенции, исправен е пред опасноста да се претвори во флуиден ентитет подложен на негации, пропаганди и конверзии.”⁵ Сигурно, дека она што било причина за одредени трауми во минатото, се настојува да се заборави, или со тек на генерации да се претвори во безначаен дел од сопствената историја. Мноштво примери укажуваат на тоа, но посвеж пример претставува Германија. За Германците од Западот, (Западна Германија - пред да се сруши Берлинскиот ѕид 1989 год.), 8 мај значеше ослободување од национал-социјалистичката диктатура, но сè уште не и самоопределување. Во познатата директива ЈЦС 1067 на окупациските американски сили, во својата прва верзија од 26 април 1945 година, го објаснува и се вели: „...Германија не е окупирана за да биде ослободена, туку како поразена непријателска држава...”⁶ така што за Германците од Западот, 8 мај беше само почеток на ослободувањето. Тој датум, всушност е симбол на крајно комплексни и најпротивречни процеси. Иако, денес, близу 90 проценти Германци го уважуваат овој ден како симбол на ослободувањето, сепак, станува збор за посакуван процес на учење, затоа што е доказ за целосно отфрлање на национал-шовинизмот, на расизмот и на национал-социјализмот. Во 1945 година, кога преовладуваа очајот, материјалниот и моралниот пустош, ако некој го беше поставил ова прашање, одговорот би бил сосема поинаков. „...Осми мај не претставуваше само пад на национал-социјализмот, туку и катастрофа на германската национална држава, почеток на поделбата на Германија, на Европа и на светот...”⁷ Но, што е поточно? Секавањата на непосредните денешни современици, или на преживеаните? И за двете мислења, може да се најде оправдување. Датумот и неговата симболична вредност и денес остануваат противречни. Забелешката на првиот сојузен претседател Теодор Хес, е сосема соодветна кога вели: „...Во суштина, овој 8 мај 1945, е најтрагичниот и најпроблематичниот

⁵ Јагнула Куновска, Цит. прилог: „Разбуди се, народе ...”, в. „Шпиц”, 30. VII 2006-2. I 2007, 11.

⁶ Хорст Милер, „Што се памети а што се заборава”, в. „Време” бр.1500, 21. X. 2008.

⁷ Исто

историски парадокс за секој од нас. Зошто? Затоа што во исто време бевме и уништени и спасени!...”⁸

Нема никаква потреба да му се објаснува на кој било толкувач на современата историја дека 8 мај не може да се замисли независно од 30 јануари 1933 година, или од 1 септември 1939 година, или од 22 јуни 1941 година, ни од ужасните масовни злосторства, извршени за време на германската окупација.

Прашањата за причините и за последиците во историјата, се дел од секојдневната работа на историчарот. Преку интеракција и комуникација, секавањата можат да станат организирани. Тоа може да се прави и да се случува, во рамките на една генерација или меѓу генерациите. Имаме случаи, кога одредени заедници ги присилуваат своите членови, со одредена цел да гледаат на настани од историјата низ сопствената призма. Во овој контекст можеби е интересно да се цитира едно размислување на д-р Љубомир Д. Фрчкоски кој пишува: “...Колективното секавање е етички чин, вели Сузан Сонтаг мислејќи на историјата како конструкција, договор над мноштвото факти (историја на настани) за тоа што е важно од неа да се запамети. Македонците се во процес на создавање таков нов договор врз сопствената историја. Ние не мора и не треба да формираме насилно и униформно секавање за историјата, туку да го дефинираме својот идентитет и нација како произлезени од различни историски нарации што целат заеднички исход - цел. Тоа е конститутивен чин на нашата нација. Потоа, и патем тоа е и постојан процес на доградба и реконструкција што никогаш не завршува. Нацијата и нејзиното секавање живее низ тој процес”.⁹ На ова размислување може да се додаде и многупати напишаната и по медиумите искажувана констатција на Паско Кузман која вели дека: „Словенството е само еден сегмент од македонската генеза која го има бездруго најкосмополитскиот карактер во светот.”¹⁰ А секако дека има и едностран и етноцентрички погледи особено изразени кај нашите јужни соседи со единствена цел да се негира постоењето на други нации на нивните простори. А тоа се прави единствено за да се консолидира и зацврсти групниот идентитет. На тој начин доаѓа до лажно секавање и се прават разни комбинации и стратегии најмногу олицетворени преку образованието и во поново време мас-медиумите, пишувани и електронски, за да се прикаже лагата како вистина. „Сè е работа на образованието. Ние тоа го немаме”, ќе истакне еден од

⁸ Исто

⁹ Љубомир Д. Фрчкоски, „За секавањето на нацијата”, в. „Дневник”, 4. XI 2008, 7.

¹⁰ Изјава на Паско Кузман, директор на Управата за заштита на културното наследство на Р.Македонија, дадена на авторот 2009 год.

најпопуларните драмски писатели денес во Грција, Ленос Христидис во едно интервју во „Електронске новине“ додавајќи: „Сè што е сериозно и важно го научив во семејството, меѓу пријателите и со личен ангажман. Училиштето е место во кое те учат да бидеш Грк, тоа е она што е најдобро за тебе и тоа е сè. И така ќе пораснеш и нема да станеш најдобар и тогаш почнуваш да ги кривиш Евреите, Албанците, Американците и Турците... Кога сето тоа ќе се помеша со реален недостаток на едукација добиваме неподнослив народ кој заморува (се мисли на Грците).”¹¹

Политичките секавања се особено чувствителни за целите на одредена заедница. Во одредени случаи, поради одредени политички цели, може да дојде до корекции или до реконструкција на секавањата. „... Историските секавања се предмет на постојан процес на реконструкција, и во тој контекст мора да се зачуваат и секавањата...” ,ќе забележи Хорст Милер.¹² Но треба да се има во предвид дека низ времињата се менувале и методологиите на оценување и детерминирање и е време на други вредносни системи. „...Идејата за нација и за национална држава се јавува во XIX век и во никој случај не можеме да ги бараме во антиката истите постулати кои сега важат за дефинирање на еден народ. Дури и во антиката со текот на вековите, се менувало значењето на поимот Македонија и Македонец. Што е Македонија во V век пред нашата ера, што во III век по нашата ера, воопшто не е исто прашање и не е баш така лесно да се одговори. Истото важи и за термините што се однесуваат за народите од антиката...”¹³ Сите тие во себе содржат симболи и слики, кои формираат една претстава за историската свест, поточно, она што се нарекува историска култура. Всушност, сè зависи од тоа кој го склопува мозаикот и со каква цел.

Иако многумина ја сметаат како флексибилна наука, сепак историјата, вели Актон, „мора да биде наш спасител не само од примерните влијанија на другите времиња, туку и од непримерното влијание на нашето време, од тиранијата на средината и притисокот на воздухот што го дишиме.”¹⁴ Како и да е, историјата и културата во секој случај се фундаментални аспекти на ткивото на секојдневниот живот. Тие ни даваат чувство на идентитет и ни кажуваат кои сме, од каде сме и каде одиме. „... Порекнувањето или маргинализирањето на историите

¹¹ Ленос Христидис, „Грците се олош како и сите други.” Интервју со Теа Николиќ. Електронске новине, Београд, 2. X. 2011.

¹² Хорст Милер, „Историското паметење и националниот идентитет”, в. Време, бр. 1499, 20. X. 2008.

¹³ Марија Станковска-Самали, „За „етногенезата”, нацијата и сличните куриозитети”. в. Дневник, 27 јуни 2009, 29.

¹⁴ Acton, *Lectures on Modern History* (1906) 33.

и културите што се разликуваат од тие на доминантната група, во секое општество има длабоки последици врз субјективноста и идентитетот...” ќе напише Хорст Милер.¹⁵ „...Најопасните последици од научните сочиненија што ги прават денешните историски репродуктивци,” ќе изјави во една колумна новинарорт Крсте Јанковски, „се јавуваат токму онаму, каде што и можат да бидат најопасни, во образованието и историскиот доктринаризам на младите, а во поново време преку мас-медиумите како највлијателни средства за едукација на луѓето”¹⁶

Колективната меморија е создадена за да ги зачува настаните и да ги организира по име, локација, временски период, тема и јазик, за да можат да бидат достапни. Не е многу важно дали приказната е лична или пак глобална. Битно е да биде автентична и да се зачува за идните генерации. И да не забораваме, само оние што немаат сопствено сеќавање за своето потекло, може да се опишат како личности кои немаат историја. Но и колку тоа да е така, неприсуството на сеќавања, не го негира присуството на историјата, која како сенка од минатото е прикриена и живее во нас, во сегашноста. Тие вистини се толку прифатливи во животите на личностите, колку што се прифатливи и што можат да живеат во хрониките на нациите. Ние може да не ги познаваме нашите предци, но тоа не значи дека ние не сме нивни наследници.¹⁷

Едноставно може да се заклучи дека колективната меморија е место каде културата се обединува со социјалната сила, резултирајќи во доминантна историска нарација или уште поедноставно може да се рече дека колективната меморија е место каде се прават преговори кои се во непосредна врска со формирањето на идентитетот. Самиот поим идентитет пак, е доста комплексен и не случајно е предмет на истражување на бројни научници.

Во текот на деведесеттите години од минатиот век, термините како што се колективна меморија и идентитет беа евидентно најупотребуваните, особено во оние држави кои до неодамна живееле во заедница (СФРЈ), а подоцна војуваа меѓу себе. Дека овој термин е од поново време говори и фактот дека се до осумдесеттите години од минатиот век не може да се забележи во историската литературата како таков.

¹⁵ Хорст Милер, цитирано дело „Историското паметење и националниот идентитет”....

¹⁶ Крсте Јанковски, Илустрирана ревија за ислениците од Македонија. в. Македонија. 15.07.2000. 52-53.

¹⁷ Кица Колбе,, *Македонска приказна во пет слики*”, в., „Дневник”, 15. 09. 2002. 26

Сведоци сме дека денес за значењето и важноста на идентитетот се посветуваат бројни научни симпозиуми и слични собири каде што учествуваат еминентни политичари, филозофи, социолози, антрополози, културолози итн. Токму поради зачестената и честопати извртена детерминација на овој повеќеслоен термин во општествените науки, во публицистиката (во функција на политиката) како и зачестените политички говори зад кои се крие одредена национална или пак националистичка мрежа, доведоа до промена на неговото првобитно и изворно значење, го ставија во позиција на повеќеслоен меѓународен слоган зад кој може да се стави сешто во функција на одбрана на одредена нација или народ.

Инаку, некои сметаат дека „идентитетот би можел да се дефинира како чувство на припадност кое им овозможува на луѓето да го разберат и категоризираат светот во кој живеат“¹⁸. И затоа велат дека преку идентитетот човекот ги дефинира своите релации во однос на надворешниот свет. Или поточно „идентитетот го обликува начинот на кој поединецот го доживува и разбира светот.“¹⁹

Најкарактеристични модалитети на идентитет кои се пројавиле во досегашната практика се социјалниот, културниот и политичкиот. Социјалниот идентитет се однесува на релацијата меѓу поединецот и општествените структури. Културниот, скоро секогаш е во корелација со историјата и културното наследство, за политичкиот да ја потенцира врската меѓу граѓаните на една држава или нација. А кога зборуваме за политички идентитет во основа станува збор за правата и обврските кои произлегуваат со стекнувањето на државјанство во одредена национална заедница (држава).²⁰

Во науката околу прашањето за идентитетот постојат многубројни размислувања во кои учествуваат бројни научни работници кои изнесуваат аргументи околу тоа дали идентитетот е менлива или неменлива категорија. За разлика од некои кои тврдат дека личниот идентитет е единствена форма на идентитет, чие конституирање не зависи од воспоставените односи во рамките на социјалниот живот, Рос Пул во своето дело „Нација и идентитет“ смета дека сите идентитети, без исклучок дали станува збор за личен или колективен, се формирани во и преку одредени форми на социјален живот во чии рамки тие опстојуваат. Оттука произлегува и неговата менлива природа, односно

¹⁸ Ганка Цветанова, „Културните разлики и општествената интеграција“-Македонија пред и по Рамковниот договор. Институт за економски стратегии и меѓународни односи -Охрид, Скопје 2007,27.

¹⁹ Guerrina R. Europe, History, Ideas and ideologies. London: Arnold-Amember of the Hodder Headline Group 2002, 137-138.

²⁰ Исто

способноста да реагира и да се менува во зависност од општествените, политичките, економските и историските услови.”²¹

Секако дека од досегашните согледувања и скромни аналитички опсервации може да се каже дека станува збор за тоа дека во текот на животот идентитетот може да биде подложен на одредени промени кои не се во суштината на негово модифицирање, но да не се бега од основната, генетичка поставка. Спротивно пак на тоа, кога станува збор за цврст, непроменлив хомоген ентитет кај една нација многу лесно може да се западне во една социјална, психолошка и културна замка изникната од одредени политички аспирации и да се влезе во лавиринтот на тоталитарни аспирации и барања. Гледано од страна, секоја нација, во зависност од времето и местото (географска позиција, соседи, економија, политички и културни трендови и слично) е сведок на сопствениот развој и на не-менување на нејзиниот идентитет. Една размисла на академик Блаже Ристовски за нас Македонците која дава еден сублимат на бројни научни и политички погледи и која не губи од својата актуелност е онаа која укажува на тоа дека: „...Во еден период некои македонски политичари повеќе внимание посветуваа на покажувањето на историската димензија на своето југословенство, отколку вистинскиот континуитет во минатото на своето македонство. По напливот на новите национални пропаганди во Македонија по нашето осамостојување, се разби монолитноста дури и на претставите што беа профилирани во предходниот половина век, па денеска дезориентираната маса на нашиот народ нема точна претстава за нашата етногенеза, кои сме, што сме и зошто сме тоа што сме. Секојдневно по средствата за информирање слушаме и читаме дека според едни ние сме чистокрвни антички Македонци, директни потомци на Филип и Александар, како што сметаа и современиците на Ѓорѓија Пулевски во половината на XIX век, а според други, дека сме само Словени, дојдени во VI и VII век од зад Карпатите. И тука се уфрлуваат пропагандните структури на соседите и нивните нови орудија од нашата средина, па едни велат дека сме биле Грци, други дека имаме бугарски корени, дека имаме српска историја во средновековието и една црква, а четврти дека сме новодојденци на историски албански територии. За сериозната и одговорна научна мисла сите тие инфилтрирани „теории“ немаат сериозна основа и ни прават штети во моментот кога се поставува прашањето за нашиот културно-национален и историски идентитет.”²²

²¹ Pool R. Nation and identity, London and New York: Routledge 1999 (цитат изваден од цитираното дело на Ганка Цвстанова „Културните разлики и општествената интеграција... стр.13)

²² Блаже Ристовски, „Ние и светот-за историјата и самопознавањето”, в. Дневник, 12 јули 2008, 22.

Прашањето на идентитетот што во годините на бившиот југословенски систем беше моделирано според актуелните потреби на заедништвото, со осакатени историски сознанија за континуитетот од античките времиња, а со нагласок на словенството, според денешните аналитичари создало сосема погрешна перцепција за идентитетот која сега се дополнува со исто толкава некритичност при секое споменување на античките корени. Така во овој контекст ги сместувам и извонредните национални емотивни пориви на владата за поставување на спомен обележја на видни места и изготвување на телевизиски нагледни и едукативни емисии од нашето подалечно минато со цел да се пополни еден вакуум, во историскиот континуитет на македонската „етногенеза“²³ кој, неоправдано, ни беше тенденциозно отстранет со децении, или пак имаше намера со децении наназад да ни го избришат од нашата колективна меморија. Никојпат не треба да го изумиме од предвид фактот дека спомениците, а со тоа и спомен обележјата од нашата политичка и културна историја се израз и сведоштво на изминатиот пат, на постојаната брба за опстојување во времето и просторот. Споменикот не е едноставна скулптура, камен или бронза; тој зборува за она што било големо, возвишено и светло. Споменикот и неговата трајна порака сведочат и ќе бидат сведоци за сегашниот живот, а мотив и поглед на поколенијата за иднината. Тие се творби кои будат чувство на гордост, достоинство и почит кон личноста и делото. Токму затоа и се подигаат тие монументи за да го подигнат духот, да го возвишат чувството и гордоста на еден народ и неговата припадност - кој е и од каде доаѓа. Покрај сите премрежиња, македонскиот народ е моќен да ги признае, согледа и испочитува сите влијанија во создавањето на својот генетски код, наспроти ксенофобично настроените соседи кои не признаваат никакви примеси и мешања, истакнувајќи ја својата ариевска чистота, поткрепени од една европска алијанса на народи што наседна на измислената историска лага, заземајќи една страна и не дозволувајќи во XXI век самоопределување на еден древен народ и држава со своја сопствена култура, јазик и традиција. И како што ќе рече Петре Андреевски во својата пристапна беседа во МАНУ „...Нашите многубројни окупатори без никаков надомест и посебни трошоци, ни го одземаа сето она што им недостигаше за пополнување на своите духовни празнини. За среќа пак, ние, сè што требаше да знаеме за себеси и за својата ‘автентичност’ го

²³ Забелешка на авторот: Го почитувам укажувањето на Марија Станковска-Самали, која има докторирано на Универзитетот во Париз (Сорбона), на секторот Историја и цивилизација на античкиот свет а вели дека терминот „етногенеза“ е многу опасен и напуштен во сите научни кругови што се занимаваат со антиката.

носејме и во нас, го знаејме и напамет и тие не можеа да ни го конфискуваат на друг начин освен заедно со нашите животи.,²⁴ И ете, живи сме. На кого му пречи војнот на коњ поставен на Плоштадот Македонија? На когу му пречи градењето на автентичната македонска култура, на музејските поставки и слични присетници? „...Наследството од нашите предци треба да нè води кон обединување и меѓусебно поврзување.”²⁵

Зарем на неког не му е сè уште јасно дека колективната меморија го конституира битниот сегмент за одредување на националниот идентитет или пак сака да се врати довчерашната колективна амнезија?

Misho NETKOVSKI

COLLECTIVE MEMORY AND IDENTITY

– *summary* –

The identity whether personal, social, political or cultural has become a classical modern word which use is incredibly expanding and with that becoming more complex, receiving fluidness in its use, developing positively indefinite aura, same as the words democracy, freedom, progress.

Today we pay special attention to the meaning and importance of the identity at numerous scientific symposiums or other meeting where eminent politicians, philosophers, sociologists, anthropologists and culturologists meet. I believe that this frequent and often distorted determination of this multilayered term in social sciences, publicism (with political function) and the political speeches which have hidden national or nationalistic network, has brought to the change of its original and real meaning, putting it in a position of multilayered international slogan, using it for odds and ends, with a function of defending a certain nation.

The question of identity which in the years of the former Yugoslavian system was modeled according to the current demand of the unity with deformed historical sense for the continuity of the antique times and with accent on slavdom, according to modern observers (historians) has created a completely wrong perception of identity which now it is being complemented with the same uncritical attitude after every mentioning of the

²⁴ Петре Андреевски, „Нема ништо разбирливо, ако остане неразбрано”, (пристапна беседа во МАНУ). Илустрирана ревија за ислениците од Македонија. „Македонија”, бр. 593, 1. 03. 2001.

²⁵ Илија Димовски, „Грешките се вонегациите, в., „Дневник”, 25 октомври 2011, 13.

antique roots. In this context I also place the remarkable national and emotional urges of the government for placing memorial insignia on distinct places and preparation of educative shows on television from our distant past with a goal to fulfill a vacuum in the historical continuum of the Macedonian ethno genesis which unjustifiably and tendentiously was removed for decades or it was intentionally erased from our collective memory.